

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: VN/34601/2024

Helsingin yliopiston lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yliopistolain 43 §:n ja ammattikorkeakoululain 32 §:n muuttamisesta (yhden opiskeluoikeuden säännös)

Yleiset huomiot esityksestä

Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä. Yleisellä tasolla lakiehdotusten tavoitteet väestön koulutustason nostamisesta ja korkeakoulututkinnon suorittamisen mahdollistamisesta mahdollisimman monelle sellaiselle henkilölle, jolla tutkintoa tai opiskeluoikeutta ei vielä ole, ovat yliopiston näkökulmasta kannatettavia.

Helsingin yliopisto suhtautuu kuitenkin varauksella siihen, että nyt ehdotetuilla lakimuutoksilla saavutettaisiin kaikkia niitä tavoitteita, joihin ehdotuksilla pyritään. Lakimuutoksia harkittaessa on myös tärkeää kiinnittää huomiota niihin rajoittaviin vaikutuksiin, joita muutokset aiheuttavat yksittäisille opiskelijoille ja opiskelijoiksi hakeutuville henkilöille. Nyt ehdotettu yhden opiskeluoikeuden sääntö, joka mahdollistaa opiskelijalle vain yhden korkeakoulututkinnon suorittamisen kerrallaan, rajoittaa sekä jo opiskelevien henkilöiden että opiskelijaksi hakevien henkilöiden mahdollisuuksia suorittaa itseään mahdollisesti kiinnostavia tutkintoja vapaasti omassa aikataulussaan. Muutokset yhdistettynä mahdollisesti vielä kasvatettaviin ensikertalaisikiintiöihin saattavat entisestään lisätä hakijoiden painetta olla ottamatta vastaan opiskelupaikka. Myös osaamisen laajentaminen ensimmäistä tutkintoa mahdollisesti hyvinkin tukevan toisen opiskeluoikeuden avulla vaikeutuu. Kahden tutkinnon samanaikainen suorittaminen ei yksiselitteisesti ole negatiivinen asia tai opintoaikaa pidentävä, vaan kaksi koulutusalaan voivat olla myös toisiaan synergistisesti tukevia ja opiskelijalle tietoinen valinta. Sivistys muodostuu osaltaan erilaisten opintojen ja alojen opiskelusta ja sitä kautta ajattelun laajentamisesta ja ymmärryksen lisäämisestä. Yliopisto on arvonaan sitoutunut sivistykseen ja ehdotetun kaltaisen opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien rajoittamisen voi nähdä olevan ristiriidassa tämän kanssa. Vaikka säännöksillä tavoitellaan ennakoitavuutta ja suunnitelmallisuutta, tulisi huolehtia siitä, ettei opiskelijoille aiheudu kohtuuttomia ja yllättäviä seurauksia uuden opiskeluoikeuden vastaanottamisesta ja vanhan menettämisestä.

Lisäksi ehdotetuista muutoksista on odotettavissa myös yliopistojen hallinnolle sekä kustannuksia että lisääntynyttä työtä, mikä on syytä ottaa huomioon muutoksia harkittaessa. Tietojärjestelmät eivät tällä hetkellä mahdollista sujuvaa aiemman opiskeluoikeuden päättämistä samalla, kun opiskelija ottaa vastaan uuden opiskeluoikeuden.

Jäljempänä Helsingin yliopisto vastaa lausuntopyynnössä erikseen esitettyihin kysymyksiin.

1. Ovatko esityksen tavoitteet kannatettavia?

Esityksen keskeisenä tavoitteena on nostaa väestön koulutustasoa, erityisesti korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuutta, koulutuksen ja oppimistulosten korkeaa laatua laskematta. Tämän saavuttamiseksi esityksen tavoitteena on tarjota mahdollisuus korkeakoulututkinnon suorittamiseen mahdollisimman monelle sellaiselle henkilölle, jolla tutkintoa tai opiskeluoikeutta ei vielä ole. Esityksen tavoitteena on myös vapauttaa nykyisin vailla aktiivista käyttöä olevien opiskeluoikeuksien vaatimia resursseja erityisesti ensikertalaisille suunnatun koulutustarjonnan lisäämiseen ja koulutuksen laadun kehittämiseen. Esityksen tavoitteena on lisäksi kannustaa opiskelijoita suunnitelmalliseen opiskeluun ja parantaa näin opintojen läpäisyä.

Helsingin yliopisto katsoo, että tavoitteet, joihin lakimuutoksilla pyritään pääsemään, ovat yleisesti ottaen kannatettavia, mutta yliopisto ei ole vakuuttunut siitä, että tässä ehdotetut keinot näihin tavoitteisiin pääsemiseksi ovat erityisen vaikuttavia. Ehdotetut muutokset saattavat jossain määrin edesauttaa tavoitteiden toteutumista. On kuitenkin syytä huomioida, että viime vuosien aikana on tehty useita hakemiseen ja opiskelijavalintaan liittyviä muutoksia, joiden vaikutuksia ei vielä ole pystytty arvioimaan. Olisikin suositeltavaa, että valtakunnan tasolla tehtäisiin säännöllistä tarkastelua muutosten kokonaisvaikutuksista ja niiden yhteydestä asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Varaukset esitystä kohtaan liittyvät ensinnäkin säännösmuutosten nopeaan voimaantuloon; muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran jo vuonna 2027, mikä tuo haasteita potentiaalisten hakijoiden ja nykyisten tutkinto-opiskelijoiden neuvonnan ja heille tiedottamisen kannalta samoin kuin tietojärjestelmiin tarvittavien muutosten valmistelun, testauksen ja käyttöönoton näkökulmasta. Toisaalta myös ehdotettujen muutosten toteuttaminen käytännössä opiskelijavalintojen jo muutenkin varsin tiukassa, pääosin kesäaikaan osuvassa aikataulussa, tuo suuria haasteita. Jotta rajattaisiin muutoksista koituvaa hallinnollista työtä, tietojärjestelmien tulisi mahdollisimman pitkälle tukea muutosten toimeenpanoa. Tällä hetkellä opiskeluoikeudesta luopuminen toteutetaan hallinnossa täysin manuaalisesti ja luopumisia on määrällisesti suhteellisen vähän. Esityksen mukaan *myöhemmin on mahdollista automatisoida opiskeluoikeuden päättämisprosessia, mutta tämä vaatii huomattavia muutoksia Opintopolun lisäksi myös opiskelijahallintajärjestelmiin.* Vaarana on, että näitä muutoksia ei ainakaan lähivuosien aikana tulla tekemään resurssien puutteen vuoksi, jolloin isohko määrä opiskeluoikeuksia jouduttaisiin päättämään korkeakouluissa manuaalisesti.

Väestön koulutustason nostaminen koulutuksen ja oppimistulosten korkeaa laatua laskematta

Tavoite väestön koulutustason nostamisesta on kannatettava. Kuitenkin OECD:n mukaisesta korkeakoulutettujen osuudesta (<40 % (2024) -> 50 % (2030)) jääminen on monen tekijän summa, johon ensikertalaishiirttiön kasvattaminen ja oletettavasti yhden opinto-oikeuden säännös osaltaan vaikuttavat.

Vailla aktiivista käyttöä olevien opiskeluoikeuksien vaatimien resurssien vapauttaminen (erityisesti ensikertalaisille suunnatun koulutustarjonnan lisäämiseen ja koulutuksen laadun kehittämiseen)

Vailla aktiivista käyttöä olevien opiskeluoikeuksien vaatimien resurssien vapauttaminen on periaatteessa kannatettava tavoite. On kuitenkin epäselvää, mihin ja mistä vapautuviin resursseihin lakiehdotuksessa viitataan. Kun opiskelija joutuu luopumaan edellisestä opinto-oikeudestaan ottaessaan vastaan uuden, luopuminen ei vapauta tai lisää opiskelupaikkoja, koska näin vapautuneita opiskelupaikkoja ei voi täyttää jälkikäteen. Vaikka opiskelijat joutuvat luopumaan aiemmista opinto-oikeuksistaan, eivät aloituspaikat tai uusien opiskelijoiden määrä lisäänty, elleivät korkeakoulut vastaavasti lisää aloituspaikkamääriä luopuneiden määrien mukaisessa suhteessa. Useissa koulutuksissa ei ole mahdollista, esimerkiksi seuraavana vuonna, kasvattaa sisäänottoa opiskeluoikeuden menettäneiden määrällä erilaisten käytännön taitoja harjoittavien jaksojen rajallisten resurssien vuoksi; tämä tullee esteeksi esimerkiksi useilla ammattialoilla, esimerkiksi lääketieteessä. Toisaalta tilanteessa, jossa opiskelija on hakenut uutta opinto-oikeutta esimerkiksi lisäkurssien ottamiseksi voimassa olevan opiskeluoikeuden kokonaisuuden täydentämiseksi ilman aikomustakaan valmistua uudesta ohjelmasta, lakimuutos hyvin todennäköisesti estäisi uuden opiskeluoikeuden vastaanottamisen. Tämä vapauttaisi suoraan opintopaikan sen todella

tarvitsevalle. Mikäli säännökset tosiasiallisesti vähentävät sitä, että jo aiemmin opiskeluoikeuden saaneet hakisivat ja vastaanottaisivat uuden opiskelupaikan, niin korkeakoulutusta suorittavien määrää saataneen nostettua.

Joillakin aloilla ehdotetut muutokset saattavat myös mahdollistaa paikkojen lisäämisen maisteriohjelmiin, jos nähdään, että luopuneita on paljon kandidivaiheessa ja on odotettavaa, että maisteriohjelmiin jää paikkoja. Pääasialliset vaikutukset tulevat näkyviin vasta tulevien vuosien sisäänotoissa, eikä automaattisesti niin, että vapautuva paikka täytettäisiin.

Resurssien vapauttamisessa lieneekin kyse lähinnä hallinnollisista resursseista, ei varsinaisista opetukseen käytettävistä resursseista, joten näiden resurssien vapautuminen koulutustarjonnan lisäämiseen on epätodennäköistä. Hallinnolliset resurssit ovat jo nykyisellään vähäiset, joten ne eivät ei vapautuessaan siirry opetustyöhön, vaan parempaan hallinnolliseen työhön. Kuitenkin se, että tulevaisuudessa (oletettavasti) hakeudutaan vähemmän kesken opintojen toiselle alalle, vapauttaa paikkoja ensikertalaisille enemmän.

Opiskelijoiden kannustaminen suunnitelmalliseen opiskeluun ja opintojen läpäisyn parantaminen

Esityksessä todetaan, että korkeakoulujen opinto-ohjauksella on merkittävä rooli sekä opintojen loppuun saattamisessa että alan vaihtoon rohkaisemisessa tilanteessa, jossa valittu opintoala on osoittanut vääräksi. Esitys ei vaikuta ensimmäiseen opiskelupaikkaan hakeutumiseen, koska opiskelualan vaihtaminen olisi jatkossakin mahdollista.

Tehokkaaseen opintojen läpäisyyn tarvitaan sujuvat opintopolut, tukea opiskelijoiden ohjauksessa ja resursseja koulutuksen kehittämiseen. Paitsi korkeakoulussa tapahtuvaan opiskelijoiden ohjaukseen tulisi kiinnittää myös toisen asteen ohjaukseen, jotta hakijat jo hakuvaiheessa pystyvät tekemään perusteltuja suunnitelmia ja valintoja.

On hyvä, että opiskelijoilla kuitenkin säilyy mahdollisuus sekä alan vaihtamiseen että toisen tutkinnon suorittamiseen ensimmäisen tutkinnon jälkeen, vaikka opintoja ei samanaikaisesti voikaan suorittaa. Alan vaihdon tulee olla opiskelijalle mahdollista jatkossakin. Opiskelija voi esimerkiksi todistusvalinnan perusteella päätyä alalle, jossa hänellä ei ole realistisia edellytyksiä (tai halua) kehittyä alan ammattilaiseksi. Tästä syystä on tärkeää ja välttämätöntä, että mahdollisuus vaihtaa opiskelupaikkaa säilyy (esim. SORA-alat).

Lisäksi ehdotettujen muutosten osalta tulisi ottaa huomioon, että voi olla myös tilanteita, joissa opintojen loppuvaiheessa tulisi voida hakea uutta opinto-oikeutta, vaikka kyseessä olisi samantasoinen opiskeluoikeus kuin mitä opiskelija on sillä hetkellä suorittamassa. Olisi tärkeää, että opiskelijan on mahdollista valmistua ennen kuin hän vastaanottaa uuden opiskelupaikan. Mikäli mahdollista, asialle olisi hyvä määritellä valtakunnalliset tai vaihtoehtoisesti yliopistotasoiset reunaehdot, joiden puitteissa toimia. Näin, jotta ei jää tutkinto (opiskelija) ja rahoitus (yliopisto) sen takia saamatta. Valmistautuminen alan vaihtoon tai pääsykokeisiin voi viedä aikaa aikaisemman tutkinnon loppuunsaattamiselta, jolloin olisi tärkeää, ettei opiskelijan välittömästi tarvitse luopua aikaisemmasta opinto-oikeudestaan.

2. Onko esitys kannatettava? Perustelkaa myönteinen tai kielteinen kantanne.

Vaikka lausunnon lähtökohta on kannatettava, ei esitys tässä muodossa ole kannatettava. Lakimuutosten voimaansaattaminen edellyttäisi vielä valmistelun jatkamista ja nyt esitettyjen korjaus- ja muutosehdotusten tekemistä.

3. Ovatko esityksen vaikutusarviot oikeansuuntaiset? Puuttuuko vaikutusarvioista jotakin?

Vaikutusarvioissa on huomioitu monia relevantteja seikkoja, mutta toisaalta arviot ovat osin puutteellisia. Ehdotetun muutoksen vaikutuksia on vaikea ennustaa, sillä muutosten vaikutuksia hakijoiden käyttäytymiseen ja päättyvien opiskeluoikeuksien määrää ei pystytä ennakoimaan. Joitakin vaikutuksia voidaan varmasti havaita muutaman ensimmäisen vuoden aikana muutoksen voimaantulon jälkeen, mutta on todennäköistä, että tämän jälkeen toivottuja vaikutuksia saadaan tehokkaammin aikaiseksi muilla kehittymässä olevilla toimenpiteillä.

Ehdotuksen vaikutuksia opiskeluoikeudesta luopumiseen liittyvän hallinnollisen työn lisääntymisestä ei myöskään ole riittävästi huomioitu. Tällä hetkellä valtakunnallinen opiskelijavalinnassa käytettävä järjestelmä Opintopolku ei mahdollista esityksen lähtökohtana olevaa automaatiota aiempien opiskeluoikeuksien päättämisen osalta. Esityksen mukaan tarkoituksena on kattaa Opintopolun kehittämisestä aiheutuvia kustannuksia hakemusmaksutuotoilla. Kuitenkin ehdotetuista muutoksista aiheutuisi aluksi kustannuksia nimenomaan korkeakouluille niiden omien järjestelmien ja käytäntöjen uusimisesta. Pidemmällä aikavälillä resurssien käyttö toki voi tehostua, kun opiskelijoilla ei voi olla useampia opiskeluoikeuksia yhtä aikaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut korkeakoulujen yhteisen tietopalustan rakentamista Digivision toimeenpanemiseksi ja tiedonsiirtotarpeet olisi syytä huomioida tässä kehitystyössä.

Nykyisellään yliopistoissa ei ole tehty varsinaisia päätöksiä opiskeluoikeuden menettämisestä esimerkiksi siirtohaun yhteydessä, koska opiskeluoikeuden menettäminen on laissa säädetty. Yliopisto katsoo, että nyt esitetyn lakimuutoksen myötä tätä toimintatapaa ei tarvitsisi muuttaa, koska opiskeluoikeuden menettäminen on edelleen laissa säädetty, ja uusi opiskelupaikka otetaan vastaan Opintopolussa, jossa hakijalle selvästi kerrotaan myös paikan vastaanottamisesta aiheutuvista oikeusseurauksista (aiempien samantasoisten opiskeluoikeuksien menetys).

Käytännössä aikataulu aiemman opiskeluoikeuden päättämiseksi olisi paikan vastaanoton ja uuden opiskeluoikeuden välinen aika, eli noin heinäkuun puolivälistä elokuun alkuun (n. 2 viikkoa). Aikataulu on kuitenkin yllä mainitusta huolimatta yliopistoille mahdoton, mikäli opiskeluoikeudet on saatava päättymään ennen uuden alkamista, eli ennen 1.8. Yliopisto joutuisi todennäköisesti palkkaamaan kausityövoimaa manuaalisten tehtävien hoitamiseksi ja varmistamaan myös, että tiedekunnissa on dekaani paikalla myös loma-aikaan heinäkuussa, mikäli erillinen hallintopäätös opiskeluoikeuden menettämisestä on tehtävä. (Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohtosäännön 20 § mukaan päätöksen opiskeluoikeuden menettämisestä tekee dekaani). Yliopistolle olisi välttämätöntä, että se saa Opintopolusta valmiin listauksen päätettävistä opiskeluoikeuksista, minkä pohjalta se voi päättää aiemmat opiskeluoikeudet. Tässä vaiheessa on mahdotonta arvioida lisätyövoiman tarvetta, kun lukumääriä Helsingin yliopistolle kohdistuvista päätettävistä opiskeluoikeuksista ei ole tiedossa.

Vielä on syytä huomata, että henkilön aiempia opiskeluoikeuksia ei pystytä kaikissa tapauksissa aukottomasti tunnistamaan uutta oikeutta haettaessa/vastaanotettaessa, esimerkiksi hakijaa ei pystytä välttämättä tunnistamaan aiemmin opiskelleeksi samaksi henkilöksi, jos hänellä ei ole ollut / ei ole henkilötunnusta. Oppijanumeroita ei ole ennen oppijanumeron käyttöönottoa opiskelleilla opiskelijoilla. Hyvin vanhat opiskeluoikeudet eivät myöskään lainkaan ole sähköisessä opiskelijarekisterissä.

Miten toimitaan, jos opiskelijalle uuden opiskeluoikeuden vastaanottamisen jälkeen ilmenee opiskeluoikeus, joka olisi pitänyt merkitä luopuneeksi uuden oikeuden vastaanottamisen yhteydessä?

Aiempien opiskeluoikeuksien päättämistä käytännössä toteutettaessa ja sittemmin mahdollisesti automatisoitaessa on lisäksi mietittävä, miten huomioidaan, että uuden oikeuden saava opiskelija saattaa olla juuri valmistumassa aiemmasta opiskeluoikeudestaan (=ehtii jättää valmistumispyynnön ennen 31.7. Tällainen tutkinto saatetaan myös ehtiä rekisteröidä vasta elokuussa).

Lisäksi yliopistolakia koskevassa ehdotuksen tekstissä todetaan, että yliopistolain 82 §:n 2 momentin mukaan opiskelija saa hakea yliopiston määräämältä toimielimeltä oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä koskevan päätökseen ja 83 a §:n 1 momentin mukaisesti oikaisupäätöksestä saa edelleen valittaa hallinto-oikeuteen. Intressi oikaisuvaatimuksen tekemiseen voisi liittyä lähinnä niihin epätodennäköisiin tilanteisiin, joissa opiskelijan opiskeluoikeudet ovat merkitty *ammattikorkeakoulun* opiskelijarekisteriin virheellisesti. Tässä lienee epähuomiossa viitattu ammattikorkeakoulun opiskelijarekisteriin

Ehdotuksessa myös esitetään, että useampien opiskeluoikeuksien vaatimat resurssit vapautuisivat korkeakoulujen käyttöön ensikertaisille suunnattujen opiskelupaikkojen lisäämiseksi. Esityksessä on arvioitu, että muutos voisi lisätä noin 1 500 paikkaa ensikertaisille hakijoille. Vailla opiskelupaikkaa olevien mahdollisuuksiin saada opiskelupaikka vaikuttaa merkittävästi ensikertalaisuusiintiöiden koko. Jos kiintiöt ovat nykyisellä tasolla tai pienempiä, olisi ehdotettujen säännösten vaikutus todennäköisesti suurempi, ja päinvastoin. Helsingin yliopisto huomauttaa kuitenkin, että mahdollista ensikertalaiskiintiön nostamisen vaikutusta opiskelijoihin ei pystytä arvioimaan. Ensikertalaisten osuuden nostaminen 85 %:iin aiheuttaisi todennäköisesti raskasta painetta suuntaansa etsiville nuorille. Hakijoiden tasapuolisen kohtelun vuoksi myös ei-ensikertalaisilla hakijoilla tulee olla kohtuullinen mahdollisuus saada tutkinnonsuoritusoikeus, ja ensikertalaiskiintiön nostaminen pienentäisi ei-ensikertalaisten mahdollisuudet häviävän pieniksi.

Yliopiston kannalta on vielä huomattava, että yliopiston rahoitus on sidottu valmistuviin tutkintoihin (eikä esimerkiksi suoritettuihin opintopisteisiin). Kun opiskelija jatkossa menettää aiemman opiskeluoikeutensa, ilman mahdollisuutta kenties suorittaa tutkinto myöhemmin loppuun, menettää yliopisto myös tutkinnosta saatavan rahoituksen. Koska tällaisten menetettävien tutkintojen määrästä ei ole tällä hetkellä tietoa, ei tästä aiheutuvaa rahoitusvaikutusta pystytä etukäteen arvioimaan.

4. Muut huomionne esityksestä

Esityksessä todetaan, että ensikertaisia opiskelijoita koskeva rahoitustekijä on sisällytetty yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleihin 1.1.2025 lukien. Ensikertaisten opiskelijoiden määrän kasvattamisesta opetus- ja kulttuuriministeriö käy korkeakoulujen kanssa edelleen vuoropuhelua. Kiintiöiden suurentamista rajoittaa kuitenkin yliopistolain ja

ammattikorkeakoululain säännökset siitä, että korkeakoulujen tulee turvata asianmukainen mahdollisuus päästä koulutukseen myös korkeakoulututkinnon suorittaneille ja opiskelupaikan vastaanottaneille. Korkeakoulujen tulee huolehtia siitä, että eri hakijaryhmiin kuuluvien mahdollisuudet opiskelupaikan saamiseen eivät muodostu hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta kohtuuttoman erilaisiksi. Jo nykyisellään ei-ensikertalaisen saattaa olla hyvin vaikea päästä opiskelemaan toivomaansa alaa ja opiskelijat jättävät opiskelu

Seuranta ja arviointi

Kuten jo edellä on todettu, sekä jo tehtyjen uudistusten että nyt mahdollisesti toteutettavien lakimuutosten seuranta ja arviointia tulisi suorittaa kokonaisuutena ja mahdollisia jatkotoimia tulisi pohtia analyttisesti. Olisi keskeistä esimerkiksi selvittää, miksi opiskelijat luopuvat opinto-oikeudesta. Tämä voisi auttaa opiskelijavalintojen ja koulutuksista viestimisen kehittämistä niin, että opiskeluoikeudesta ei tarvitsisi luopua vaan opiskelijat saataisiin alun perin ohjattua heitä kiinnostavalle alalle.

Menetetävät opiskeluoikeudet

Ehdotettavien säännösten mukaan menetetävät opiskeluoikeudet lakkaisivat uuden opiskeluoikeuden alkamisesta lukien. Merkitystä ei ole sillä, ovatko aiemmat opiskeluoikeudet ns. aktiivisia vai passiivisia. Opiskeluoikeuden lakkaamisen ajankohta tulisi määritellä riittävän tarkasti, eli määrittää se hetki, jolloin uuden opiskeluoikeuden katsotaan alkavan (ja vanhan päättyvän).

Opiskeluoikeuden menettämisen ja siitä luopumisen sijaan lakitekstissä tulisi yksiselitteisesti todeta opiskeluoikeuden *päättyvän* ehdotuksessa tarkoitetuissa tilanteissa.

Lisäksi itse säännöstekstissä tulisi täsmällisesti kuvata tilanteet, joissa aikaisempi opiskeluoikeus päättyy, ja selvyiden vuoksi todeta että opiskelija, jolla on ennestään olemassa opiskeluoikeus alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon ja joka on jo suorittanut alemman tutkinnon, ei menetä aiemmin saamaansa ylemmän tutkinnon opiskeluoikeuttaan. Edelleen säännöstekstiin tulisi tehdä lisäys siitä, ettei näiden muutosten perusteella päättyviä opiskeluoikeuksia voi saada takaisin/palautettua hakemuksesta.

Helsingin yliopisto ehdottaa sääntelyyn lisättäväksi mahdollisuutta, että vanhasta opinto-oikeudesta ei tarvitse luopua täysin, vaan edellinen opinto-oikeus voitaisiin jättää passiiviseksi (kirjautuminen poissaolevaksi). Vanha opiskeluoikeus olisi olemassa ja "aktivoitavissa" uudelleen hakemuksesta (ilman osallistumista opiskelijavalintaan) jonkin tulevan lukuvuoden alussa. Mikäli opiskelija päättää palata suorittamaan vanhan opiskeluoikeuden mukaista tutkintoa, joutuisi hän luopumaan uudemmassa opiskeluoikeudestaan.

Kansainvälinen yhteistyö

Esitetyt säännösmuutokset eivät koske niitä suomalaisia, joilla on tutkintoon johtava opiskeluoikeus ulkomaisessa korkeakoulussa. Tällaiset opiskelijat voivat siis jatkossakin pitää useampia samanaikaisia opiskeluoikeuksia, mikäli kyseisen maan omat säännökset eivät sitä estä.

Yhden opiskeluoikeuden sääntö saattaa myös tuottaa ongelmia kansainvälisten yhteistutkinto-ohjelmien toimintaan ja niiden opiskelijoille. Haku ja opiskelijavalinta yhteistutkinto-ohjelmiin toteutetaan useimmiten Opintopolun ulkopuolella, ja aikataulut poikkeavat usein suomalaisten korkeakoulujen aikatauluista. Yhteistutkinto-ohjelmista ei ole erillistä mainintaa hallituksen esityksen luonnoksessa. Miten esimerkiksi suhtaudutaan

tilanteeseen, jossa hakija on tullut hyväksytyksi sekä yhteishaussa että sen ulkopuolella yhteistutkinto-ohjelmassa?

Helsingin yliopisto esittää, että kansainväliset yhteistutkinto-ohjelmat muodostaisivat poikkeuksen, eikä nyt ehdotettua sääntelyä sovellettaisi niihin.

Valmistelun puutteellisuus

Lopuksi Helsingin yliopisto toteaa, että lainsäädäntömuutosta on valmisteltu liian nopealla aikataululla, eikä korkeakoulujen kanssa ole käyty riittävästi vuoropuhelua lainsäädäntömuutoksen toteuttamisesta ja vaikutuksista. Valmistelua tulisi jatkaa nyt saadun lausuntopalautteen perusteella tiiviissä yhteistyössä korkeakoulusektorin kanssa.

Helsingin yliopiston hallitus